

1979, 10. září – Sdělení VONS č. 130 „Případy policejní represe“ o předvolání Pavla Zajíčka k výslechu, jeho zadržení na osmačtyřicet hodin a následném zbití, o napadení Leoše Adamíry, o verbálním napadení Petrušky Šustrové, o zmaření přednášky norského profesora ekonomické historie Thorolfa Rafta v bytě Julia Tomina, zadržení Thorolfa Rafta a účastnic semináře Petry a Jany Hejdánkových.¹

V posledních měsících se naše veřejnost opětovně setkává s případy použití násilí ze strany uniformovaných i neuniformovaných složek Bezpečnosti. Zaznamenali jsme řadu případů, kdy se policejní orgány dopouštějí zjevného porušení zákonnosti. Stížnosti na takové jednání, adresované hlavnímu vojenskému prokurátorovi či inspekci ministerstva vnitra jsou – aniž by byla řádně prošetřena jejich skutková podstata – pravidelně zamítány jako bezpředmětné. Zveřejňujeme případy, které jsou nám z poslední doby známy.

Na 1. srpna na osmou hodinu ranní byl k podání vysvětlení podle § 19 zákona o SNB na OO VB pro Prahu 5, Smíchov, Nádražní č. 56 předvolán signatář Charty 77 Pavel Zajíček. Vyšetřovatel, který Pavla Zajíčka již několikrát vyslychal, na něm požadoval, aby prokázal své alibi na dny 18. až 26. července. V těchto dnech mělo totiž údajně dojít v Radotíně (tj. v místě jeho trvalého bydliště) k znásilnění nezletilé dívky. Vzhledem k tomu, že se Pavel Zajíček domníval, že tato insinuance je formou nátlaku, který vůči němu již delší dobu Bezpečnost uplatňuje pro jeho nekonformní kulturní aktivitu, využíval svého práva odmítnout výpověď. Navíc nebyl vyslychán jako obviněný ani jako podezřelý, a nevěděl tedy důvod uvádět nějaké alibi. Po následujícím osmihodinovém protiprávním zadržení na chodbě OO VB byl surově zbit a propuštěn.

Dne 15. 8. 1979 ve 14 hodin byl Leoš Adamíra (bytem Bláto 1, p. Uhlířské Janovice, okres Kutná Hora) s manželkou a s třemi malými syny na koupališti v Uhlířských Janovicích.² Krátce poté se tam dostavila motorizovaná hlídka VB a dotazovala se ho na jeho občanský průkaz, který několik dní předtím ztratil. (Ztrátu

řádně ohlásil a občanský průkaz byl v té době již navrácen a uložen na MO VB). Byl vyzván, aby s příslušníky VB okamžitě odjel na místní oddělení VB. Leoš Adamíra, protože nechtěl nechat zdravotně labilní manželku s dětmi samotnou, navrhl, že se na oddělení dostaví později. Nato ho jeden z příslušníků udeřil dlaní do hlavy a začal mu spílat. L. Adamíra, šokován, reagoval křikem a útekem; příslušníci VB jej pronásledovali po celém koupališti a posléze odjeli s výhružkou, že Leoš Adamíra bude zatčen.

4. září 1979 asi v půl deváté ráno zazvonili u bytu Petrušky Šustrové, signatářky Charty 77, členky Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných a matky čtyř malých dětí, dva příslušníci Státní bezpečnosti. Bez jakéhokoli odůvodnění se jí dotazovali, zda je v bytě přítomen signatář Charty 77 Vlastimil Třešňák. Po odpovědi, že v bytě přítomen není, se jí jeden z příslušníků legitimoval a vzápětí ji verbálně napadl vulgárním způsobem – citujeme: „Ty svině, kdybys nebyla těhotná, tak dostaneš do držky.“

5. září byl profesor ekonomické historie z norského Bergenu Thorolf Rafto zadržen policií, když vycházel z kavárny „Belveder“ v Praze 7. Při zadržování jím příslušníci Bezpečnosti surově smýkali. Profesor Rafto přijel do naší země počátkem září, aby se informoval o situaci vědy a kultury v Československu. Během své návštěvy se rozhodl přednést v rámci filosofického semináře dr. Julia Tomina přednášku „O smyslu minulosti“. Jeho vystoupení mělo navázat na slibně se rozvíjející dosavadní spolupráci se zahraničními univerzitami.³ Přednáška byla zmařena policejní blokadou místa konání. Z účastníků semináře byly po dobu dvou hodin zadrženy Petra a Jana Hejdánkovy. Prof. Rafto byl po několika hodinách nezákonného zadržení odvezen přímo k vlaku do Berlína, jímž chtěl původně odcestovat. Jak sděluje velvyslanec Norského království pan Bjørn Vidar Gabrielsen⁴, čs. ministerstvo zahraničních věcí nebylo schopno do 6. září večer vyjasnit okolnosti kolem případu prof. Rafto.⁵

Co se týče policejního zadržení a psychiatrické internace Tomáše Lišky, viz sdělení č. 129.⁶

Informace o Chartě 77, r. 2, 1979, č. 13, s. 1.

POZNÁMKY

- ¹ K policejním zásahům proti bytovým seminářům viz dále sdělení VONS č. 134, 172, 175, 177, 231, 284, 361 a 417, dokumenty č. 135, 173, 176, 178, 232, 285, 364 a 420.
- ² K tomuto incidentu viz koncept trestního oznámení Leoše Adamíry na členy Obvodního oddělení VB Uhlířské Janovice pro trestné činy omezování osobní svobody, pokus o ublížení na zdraví a zneužití pravomoci veřejného činitele. LP, Sb. VONS, inv. č. 22, sign. II/1, kart. 13.
- ³ Filozof Julius Tomin zahájil organizaci svých bytových filozofických seminářů v roce 1977, nejprve byly určeny jeho dětem a dětem dalších disidentů (zejm. Ludvíka Vaculíka, Otty Bednářové, Jana Rumla, Jiřího Gruši, Rudolfa Battěka a Dany a Jiřího Němcových), od roku 1978 semináře navštěvovaly i další osoby, především z řad vysokoškolských studentů. Podrobněji o organizaci a dalších souvislostech DAYOVÁ, Barbara: *Sametová filozofové*, Brno 1999, zejm. s. 20–21. K programu seminářů zaměřených zejména na antickou filozofii viz též texty „Rok filozofie“ in: *Informace o Chartě 77*, r. 2, 1978, č. 1, s. 19–20; Filozofické večery v Praze, *Listy 9*, 1979, č. 1, s. 26.
Dne 20. 5. 1978 zaslal Julius Tomin dopis Oxfordské, Harvardovy, Heidelberské a berlínské (Svobodné) univerzitě, ve kterém představil své semináře a požádal zahraniční odborníky o účast na nich: „*Chceme rozumět světu, ve kterém žijeme, a tedy nelze obejít přírodovědné poznání. Stala se věda pouze nástrojem technického ovládnutí přírody, anebo si zachovala schopnost zprostředkovat porozumění světu? Uvítáme mezi sebou přírodovědce, kteří se nám pokusí rozevřít svět přírodních věd jako oblast lidského zápasu a porozumění světu. Chceme rozumět společnosti, v níž žijeme – uvítáme mezi sebou ekonomu, sociologa [...]. Chceme rozumět člověku, uvítáme psychologa, filozofa, teologa [...]. Chceme rozumět dějinné dynamice lidské společnosti, uvítáme mezi námi antropologa, historika, futurologa, ekologa [...]. Je obor či téma, které by bylo možno předem vyloučit? Je tu jen jedna podmínka – chuť přijet mezi nás a rozdělit se s námi o vlastní poznávací úsilí.*“ LP, Sb. VONS, inv. č. 308, sign. II/3, kart. 50. Na tuto výzvu následně reagovala řada zahraničních odborníků, jejichž pobyt byl organizován Vzdělávací nadací Jana Husa.
- ⁴ Správně Bjørn Vidar Gabrielsen.
- ⁵ K zadržení Thorolfa Rafta došlo takto: „*Když však Tomin a Rafto přijeli, našli policejní hlídku i před Dejmalovým bytem. Uchýlili se do kavárny hotelu Belvedere, z jejichž oken sledovali příjezd policejního auta, krátce nato jeho posádka, podle Tomina lícení doslova vyrvala Rafta z jeho rukou.*“ DAYOVÁ: *Sametová filozofové*, s. 41; dále viz MEČLOVÁ, Anna: Bytové semináře pod dohledem Státní bezpečnosti. Sledování skupiny filozofů v období normalizace, *Paměť a dějiny 3*, 2009, č. 2, s. 89; též viz stížnost Ivana Dejmalu proti

zadržení T. Rafta ze 6. 9. 1979 adresovanou federálnímu ministru vnitra Jaromíru Obzinovi a generálnímu prokurátorovi ČSSR Jánu Feješovi, in: *Informace o Chartě 77*, r. 2, 1979, č. 13, s. 6, a protest Kateřiny Dejmálové proti vniknutí Státní bezpečnosti do jejího bytu adresovaný generálnímu prokurátorovi ČSSR Jánu Feješovi, LP, Sb. VONS, inv. č. 7, sign. V/5, kart. 7.

⁶ Dokument č. 130.